

Lyceum 2.0 mi připomíná pohádku Císařovy nové šaty

12.1.2026 - Ivan Smolka | EDUin

Ředitel Waldorfského lycea Praha Ivan Smolka reaguje ve svém komentáři na skutečnosti o vzniku RVP Lyceum, které v rozhovoru pro web eduin.cz popsal bývalý náměstek ministra školství Jiří Nantl.

Se zájmem jsem si přečetl, jak Jiří Nantl v rozhovoru, který 30. 12. vyšel na webu EDUinu, mimo jiné popisuje vznik Rámcového vzdělávacího programu Lyceum. Z mého pohledu to ale probíhalo poněkud jinak.

Na jaře 2024 jsem byl přizván do tvůrčího týmu pod křídly NPI, jehož zadáním bylo připravit nový rámcový vzdělávací program pro lycea, který vyjde vstříc zájmu rodičů a potřebám samotných žáků – zvýší podíl univerzálního (všeobecného) vzdělávání, umožní posun volby oborového zaměření do vyšších ročníků střední školy a bude akcentovat prvky osobnostního rozvoje. RVP také měl být koncipován tak, aby posléze zastřešil i stávající lycea. Měl se stát nabídkou pro školy, které by se chtěly vydat tímto směrem vzdělávání pro 21. století.

Tým se scházel poměrně často a postupně vytvářel základní obrysy nového programu. V červnu 2024 však schůzky najednou ustaly. A po čtyřech měsících vypadlo z NPI něco, co nemohu nazvat jinak než „Císařovy nové šaty“. Program, který se prezentuje jako něco zcela jiného, než čím ve skutečnosti je. Neplní ani jeden z původních cílů. A rozhodně to není lyceum.

Program po školách nepochopitelně požaduje dvojnásobek (sic!) oborově zaměřených hodin, než mají stávající „odborná“ lycea. Dostává se tím na úroveň středních odborných škol, z nichž některé mají povinný počet odborných hodin i daleko menší. Rozhodně tedy nezvyšuje podíl všeobecného vzdělávání, naopak ho oproti dosavadnímu stavu snižuje. Tím v podstatě znemožňuje i posun volby zaměření do vyšších ročníků a také začlenění stávajících lyceí. Jednoznačně jde o program pro střední odborné školy, ne pro lycea.

Jiří Nantl to obhazuje tvrzením, že oborově zaměřené hodiny nejsou nutně odborné. Ale to je jen slovní ekvilibristika, ne skutečnost. Proč tedy není nikde v oficiálních dokumentech ten „zásadní rozdíl“, tato „fundamentální změna“ popsána či definována? Zaznívají jen velmi obecná a vágní slova. Výklad pracovníků ministerstva nebo ČŠI tedy může být zcela libovolný.

Z mého pohledu došlo k úplnému zamlžení pojmu lyceum. To se má na rozdíl od převážně všeobecného vzdělávání na gymnáziích a převážně odborného na středních odborných školách zaměřit především na všestranné vzdělávání, daleko lépe využitelné v nejasné budoucnosti dnešních žáků.

RVP Lyceum neplní ani cíl akcentovaného osobnostního rozvoje. Ten by se měl dít, ne se o něm jen učit. Program je však v této oblasti zaměřen převážně na sebereflexivní prvky, a zcela absurdně vůbec neobsahuje (na rozdíl od všech dosavadních programů středoškolského vzdělávání) esteticko-uměleckou složku vzdělávání, podporující rozvoj tvořivosti a individuality. To je v době nastupující AI z vývojového hlediska mladých lidí už úplně nepochopitelné. Podrobněji jsem nové RVP Lyceum rozebíral v tomto rozhovoru pro EDUin nebo také v článku Malý opravník obecně sdílených omylů.

Jako zástupci Kombinovaných lyceí jsme ke stávající podobě RVP Lyceum předložili několik návrhů,

mimo jiné i jedno malé opatření, které by řadu věcí vyřešilo. Aktuálně má návrh RVP padesát vázaně disponibilních hodin. Kdyby se z nich vyčlenilo dvacet hodin neurčeně disponibilních, školy by mohly rozhodnout, zda chtějí posílit svůj odborný, nebo všeobecný profil. Pokud by škola větší část těchto hodin věnovala odbornému/oborovému vzdělávání, byla by spíše střední odbornou školou. Pokud by větší část věnovala všeobecnému/všestrannému vzdělávání, byla by spíše lyceem. Neurčeně disponibilních hodin mají stávající lycea dvacet pět až dvacet sedm, některé střední odborné školy jich mají i čtyřicet čtyři. Nové lyceum nemá neurčeně disponibilní hodiny žádné.

O komunikaci s panem náměstkem Nantlem i s NPI o možných úpravách programu jsme se snažili mnohokrát a různými způsoby. Již více než rok je však odpovědí jen mlčení.

Abych to shrnul. Jak pan Nantl v rozhovoru uvádí, v jedné chvíli se rozhodl (nevím, pod jakým tlakem), že se opustí původní záměr moderního programu pro lycea a místo toho se vytvoří program pro „mírnou modernizaci odborných škol“, s odůvodněním, „aby to mělo širší dopad“. (Je ale otázkou, co je tou modernizací, všechny prvky programu Lyceum mohou přece střední odborné školy realizovat už teď, na rozdíl od lyceí). A proč se to dál nazývá Lyceum? Aby to vypadalo jako něco jiného a střední odborné školy neprotestovaly?

Z mého pohledu došlo k úplnému zamlžení pojmu lyceum. To se má na rozdíl od převážně všeobecného vzdělávání na gymnáziích a převážně odborného na středních odborných školách zaměřit především na všestranné vzdělávání, daleko lépe využitelné v nejasné budoucnosti dnešních žáků.

Budoucností lyceí však rozhodně není nynější podoba programu Lyceum 2.0. A očekávatelná snaha nahradit RVP dosavadních lyceí novým programem Lyceum může vést i k úplnému zrušení lycejního principu všestranného vzdělávání v českém vzdělávacím systému.

Snaha pana bývalého náměstka Nantla o malý krok vpřed tak nakonec může znamenat velký krok vzad.

Autor je ředitelem Waldorfského lycea Praha.

<https://www.eduin.cz/clanky/lyceum-2-0-mi-pripomina-pohadku-cisarovy-nove-saty>